

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemam velja:

Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld. 40 kr.

V administraciji prejemam velja:

Za celo leto 12 gld., za pol leta 6 gld., za četrt leta 3 gld., za jeden mesec 1 gld.

V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gld. 20 kr. več na leto.

Posamne številke po 7 kr.

Naročnino in oznanila (inserte) vsprejema upravništvo in ekspedicijski pisarni „Katol. Tiskarna“, Vodnikove ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma ne vsprejemajo.

Vredništvo je v Semeniških ulicah št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izvemši nedelje in praznike, ob pol 6 uri popoldne.

Štev. 26.

V Ljubljani, v četrtek 31. januarija 1895.

Letnik XXIII.

Vabilo na naročbo.

S 1. februarijem pričinja se nova naročba, na katero uljudno vabimo p. n. občinstvo.

„SLOVENEK“

velja za ljubljanske naročnike v administraciji:

Vse leto 12 gld. | Četrt leta 3 gld.

Pol leta 6 „ | Jeden mesec 1 „

Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. na mesec.

Po pošti velja predplačan:

Vse leto . 15 gld. | Četrt leta 4 gl. — kr.

Pol leta . 8 „ | Jeden mesec 1 „ 40 „

Upravništvo „Slovenca“.

Za svobodo.

Kranjska kapitalistična stranka zadela je v svoji interpelaciji, ki smo jo včeraj priobčili, ob temeljna vprašanja javnega-političnega življenja. Da je naperjena ta interpelacija proti našemu listu, nas kar nič ne briga; pač pa nam narekava skrb za politično svobodo, skrb za upravičeno javno kritiko, skrb za socialni napredek, da se z vso odločnostjo v imenu prave svobode ustavimo pogubnim, državno-absolutističnim načelom, ki jih povdarja interpelacija. Mi smo v svojem listu kritikovali ustanovo notarijata, dokazujoč ob enem potrebo avtonomije kmečkega stanu. Celi članek je narekaval prepričanje, da gotovo propade kmečki stan, če se

z najtemeljitejšimi socialnimi prenosovami brž ne začne. Navedli smo tudi dva zgodovinska vzgleda, kako so si zatirani kmetje s silo iskali pomoči, in pristavili, da se bo tudi pri nas kmečki stan dvignil proti krivicam, ki se mu godé. Kedor je bral zadnji čas „Slovenčev“ članke o kmečkem stanu, vé dobro, da nam je bila tukaj na mislih tesna, živa organizacija kmečkega stanu in da smo s svojim vzgledom hoteli le reči: Mi kmeta ne potrebujemo hujskati proti notarijatu, ker kmet sam vé, kaj mu je v korist in kaj v škodo.

To je dejstvo; vsled tega pa kliče nemškutarško-radikalna zveza s kazenskim zakonom v roci pod vodstvom notarja Janka Krsnika vlado na pomoč proti hujskaču in rovarju „Slovencu“.

Umljivo nam je, da notarju iz osebnih ozirov ni všeč tak članek, kakoršnega smo zagrešili v deseti številki t. l. in da skuša kolikor mogoče podreti vpliv takih spisov; a da v svojo obrambo rabi deželno zbornico, da tam, koder bi imel nastopati kot zastopnik ljudstva, pod plaščem nekaznivosti v obliki interpelacije polemizuje iz osebnih interesov z javnim listom in ga pri tem še denuncira, to nam je — neumljivo. Nam se zdi tako postopanje v skrajni meri nedostojno deželnega zbora, ker popolnoma nasprotuje njegovemu namenu.

A še več! S to interpelacijo je žaljeno načelo politične svobode in s tem, da se proti javni kritiki kliče policija na pomoč, je žaljeno dostojanstvo ustavne države, katera se po takem postopanju ponižuje do navadnega policijskega zavoda.

Kako so mogli liberalni nemški zastopniki pod-

pisati tako interpelacijo, nam je absolutno neumljivo. Če bi imela liberalna stranka kako notranje vodstvo, bi jih moralo zavoljo teh podpisov na mah za vse večne čase izključiti iz nje. Samo to je možno, da so tako preprosti, da niso umevali, za kaj se gre, ali pa da je njihova skrb za kapitalizem in njihov strah pred organizacijo nižjih stanov večji, nego spoštovanje do liberalnih načel.

In naši ljubeznjivi slovenski naprednjaki? Celi vrsti svojih nedoslednostij so dodali še jedno. Pred kratkim so si vihali rokave in klicali na „korajžo“ celi svet, nas, vlado, Nemce, Lahe, zatrjujoč svojo radikalno skrb za svobodo in napredek.

Sedaj pa jih vidimo klečeče v znožju deželnega predsednika in mlo zavijajoče svoje oči proti mestu, od koder jedino še upajo pomoči za svoj obstanek. S tem svojim početjem so priznali vladi pravico, ki bi bila ravno njim najbolj nevarna. Vsaka odločnejša, svobodnejša kritika javnih razmer bi bila potemtakem nemogoča. Borivci za cerkveno svobodo, za narodne pravice, za socialne prenosove bi trumoma napolnili ječe, obsojeni po § 302. ali pa 305. kaz. zakona.

In vendar je svobodna upravičena kritika nujno potrebna. Vladajoči kapitalistični krogi čemé v svoji mirni zaspanosti in imajo svoj napačen nazor o nižjem ljudstvu, njegovih potrebah in pravicah. Treba je glasnega šuma, da se vzdramijo in z največjo odločnostjo jim je treba popravljati napačne pojme. Zgodovina ne pozna mnogo slučajev, da bi bili vladajoči krogi sami iz sebe storili kaj koristnega za ljudstvo, pač pa nam pripoveduje nebrojno slučajev, ko so imenitniki ubogi nižji narod, če se

LISTEK

Špilberk pri Brnu.

Po zgodovinskih podatkih spisal F. H.

(Dalje.)

Vaclav Babinský.

Babinský je bil glasovit načelnik roparjev v Krkonoših (Riesengebirge). Leta 1841 dné 10. junija je prišel na Špilberk, obsojen radi tatvine, umora, goljufnje in drugih pregreh v 20letno težko ječo.

Špilberski zapisnik piše o njem: Vaclav Babinský, sploh tudi Vena ali Vene Pokraticky (ker je bil rojen v Pokraticah), Josip Schmidt, Franc Mali, Anton Müller in Fischer, rojen v Pokraticah na Češkem, star 45 let, katoličan, oženjen, brez rokodelstva, popred prostak v Veingtonovem pešpolku.

Babinský je bil zaprt že l. 1832 v Pragi, zbežal je v rusko Poljsko, odkoder so ga izdali. Njegovi sokrivci so bili: Jernej Klopčič (Klopčič?), Franc in Anton Vater, Polona Hoffmanu, Miha Satner, Hinko Bittner.

Bil je velik mož, silno pogumen, zakrknjen in nevaren, zvit. O njem si ljudstvo mnogo pripoveduje, kar priča, da ni bil Babinský popolnoma spriden, ampak tudi dobrega srca. V Pragi se je zaljubil v prav revno dekle. Ker ni mogla plačati njena mati najemščine, koja je bila že dalje časa dolžna, okradel je svojega stotnika in zbežal. Zlat je nastopal na čelu tolovajev kot nevaren ropar. Neki revni očje je bil dolžan oderuhu precejšnjo svoto. Ker je pa

imel oderuh hudobne namene z dolžnikovo hčerjo, prisilil ga je Babinský, da je podpisal mejnico za 4000 gld., kot doto revi. Ko je pretekel rok, dal si je denarje izplačati pri belem dnevu. Revnemu rudarju je daroval 300 dolarjev. Sploh storil je še več dobrih del, a hudobij brez števila. Radi tega so razpisali nagrado na njegovo glavo. Pri jednom lovu so ga ranili v nogo, vjeli in obsodili na 20 let v težko ječo.

V ječi se je vedel Babinský prav vzorno, kakor pripoveduje tedanji špilberski duhoven; radi tega je smel streči bolnikom. Razun svojih vezij je nosil še sv. rožni venec. Čas svojega zapora je preživel tudi v Jičinu, ker so bile špilberske ječe odpravljene l. 1855. Ko je prišel zopet na prosto, dobil je vrtnarjevo službo pri usmiljenkah v Repih pri Pragi. Umrl je l. 1879, star 88 let.

Babinský je jeden onih trdovratnih jetnikov špilberskih, ki so se poboljšali. Usmiljenke v Repih so bile z njim prav zadovoljne. Kadar je bil prisiljen pripovedovati komu svoje dogodke, bil je vselej razburjen.

Izdelovatelj gosli Winter.

Leta 1807 se je raznesla po Dunaju novica, da so našli c. kr. officijala viteza Wartesheima mrtvega. Oblečen je bil v praznično obleko, v rokah je držal molitvene bukvice, kar je pričalo, da je hotel iti v cerkev. Rane na njegovem telesu so bile narejene s topim orodjem, po sobi je bilo vse razmetano. Wartenheim je bil umorjen, toda kdo je morilec? Njegovo premoženje se je našlo nedotaknjeno.

Nesrečnež je bil miren, skromen človek, ni imel sovražnikov in nevošljivcev, vsak je tedaj mislil, da ne bodo oblastnije zasačile morilca, ako pravso razpisale precejšnje plačilo, da se hudobnež najde. Ali vendar se je to zgodilo, pripomogla je malenkost.

Svetovalec preiskalne sodnije Heider je namreč našel na stopnicah pri Wartesheimovem stanovanju ključek od žepne ure in v jedni njegovi roki klopčič črnih las. Takoj si je napravil načrt, kako zasledovati morilca. Povabil je na osmino vse pokojnikove znance in prijatelje ter jih živo prosil, naj pridejo gotovo vsi, ker hoče ustanoviti društvo, ki bi imelo nalogo morilca poiskati.

Pri pojedini je bil Heider nenavadno vesel, da ponudil se je celo napraviti v razvedrilo čarovniški čin; rabil je ure in ključke vseh pričujočih. Zahteva je bila sicer razžaljiva, a vendar so ji vsi ustregli. Ko je imel Heider vse ure, manjkal je jedini ključek od ure izdelovatelja gosli Winterja. Najdeni ključek je bil za uro prav, izpuljeni lasje so imeli ravno isto barvo, kakor Winterjevi. Dal je toraj Winterja nadzirati; nalogo je prevzel komisar Guttenthal.

Drugi dan ob 4. uri zjutraj je hitel Winter iz svoje hiše, komisar bolj od daleč za njim, in videl je, kako zakopava neke stvari. Bil je osem starih penozov zavitih v Wartesheimovo pismo.

Ko so pokazali Winterju najdene stvari, spoznal je, da je izgubljen ter se izjavil, da je umoril svojega prijatelja, ker mu ni hotel onih penozov dati.

Smartno kazen so mu spremenili v dosmrtno ječo na Špilberku. (Konec sledi.)

2/4 6 1/2 M. M.

ni v krepki organizaciji živo gibal, stiskali, odirali in ga izsesavali.

Da, treba je svobodne kritike, ljubi nemški liberalci in naši naprednjaki, in prežalostno znamenje je, da vas mora tega učiti klerikalen list!

Interpelacija združene kranjske kapitalistične stranke nam dokazuje staro resnico, da je neskaljen pojem prave svobode ohranjen le v katoliških načelih in da se tudi samo katoliško zavedni možje umejo dosledno bojevati zanjo.

Kranjski deželni zbor.

(VIII. seja dne 29. jan. 1895.)

Deželni glavar Oton Detela otvori sejo ob 11. uri. Ko je bil prečitan in odobren zapisnik prejšnje seje ter došle prošnje in poročila deželnega odbora izročene gospodarskemu in finančnemu odseku, stavijo posl. Kersnik in tovariši že znano interpelacijo zaradi članka „Notarijat“ v našem listu.

Na to je bil potrjen proračun gledališkega zaklada za leto 1895 (por. Hribar). Skupna potreščina (plačila, vzdrževanje poslopij, davki, zavarovanje, inventar, 4½ odstotne obresti od posojila 100.000 glđ. itd.) znaša 14.532 glđ., dohodki oziroma pokritje pa 14.580 glđ., torej se kaže presežka 48 glđ.

Sprejeta je bila tudi resolucija, da se naroča deželnemu odboru, naj pretresa vprašanje, ali bi ne kazalo odpraviti lože v drugem nadstropju in napraviti sedeže v drugem nadstropju, kar bi izdatno pomnožilo dohodke.

Isti poročila o prošnji mestne občine v Kranju za podporo k zgradbi gimnazijskega poslopja. Troški se proračunavajo na 80.000 glđ. Ker je mestni zastop preveč obljuboval, da dobi zopet gimnazijo, dežela ni primorana podpirati mestne občine kranjske. Ker pa bode gimnazija v korist vsej Gorenjski in kranjska mestna občina ne zmore tolikih troškov, predlaga finančni odsek:

1. Občinskemu zastopu mesta Kranja se za zgradbo gimnazijskega poslopja iz deželnega zaklada dovoli posojilo v znesku 30.000 glđ., ki naj se izplača v petih letih po 6000 glđ.

2. To posojilo ostane brezobrestno, dokler mesto Kranj ne bode imelo dohodkov iz mestne hranilnice. Kakor hitro pa se to zgodi, morala bode mestna občina kranjska obrestovati posojilo ali ostanek njegov s 3 odstotki ter ga vračati v zaporednih letnih obrokih po 3000 glđ.

Dalje se dovoli za popravo Tabora pri St. Jurju 120 glđ. z naročilom, da se županstvo obrne za izdatnejšo podporo na centralno komisijo za ohranitev zgodovinskih spomenikov.

Vipavski vinarski zadrugi so dovoli 300 glđ. podpore.

Poslanec baron Schwegel poroča o prošnji letoviškega društva za izbris zastavne pravice za znesek 3000 glđ. Lansko leto je dež. zbor sklenil, da pod gotovimi pogoji prevzame garancijo za posojilo 35.000 pri kranjski hranilnici. Ta sklep sicer ostane v veljavi, dasi je skoraj gotovo, da letoviško društvo ne bode izvršilo svojega prvotnega načrta. Ker pa bode letoviško društvo vse jedno iskalo posojilo v znesku 14—20.000 glđ., dovoli se, da se zastavna pravica za 3000 glđ. umakne na drugo mesto.

Isti poročila o računskem sklepu muzejskega zaklada za leto 1893 in o proračunu za leto 1895. Troški za leto 1893 so znesli 6113 glđ. 21½ kr., pokritje pa je bilo proračunjeno na 5233 glđ., torej je bila potreščina višja za 880 glđ. 21½ kr., in sicer se je nad 500 glđ. več porabilo za pleskarska, kleparska in druga dela. Iz deželnega zaklada se je izplačalo 5295 glđ. 49½ kr.

Potreščina za leto 1895 se proračunava na 6973 glđ.; iz deželnega zaklada bo treba doplačati 6211 glđ. Poročevalec ob jednom naglašja, naj deželni odbor skrbi, da se izvrše lanski sklepi in reorganizacija muzeja. Imovina muzejskega zaklada je leta 1893 znesla 406.393 glđ. 63 kr., Smoletova zapuščina pa 103.286 glđ. 22 kr.

Prošnjo arhivarja g. A. Koblarja za zvišanje nagrade na 400 glđ. je večina odklonila. Gosp. arhivar dobiva na leto 100 glđ. redne in 100 glđ. izredne nagrade za svoja opravila v deželnem muzeju. Finančni odsek je uvaževal arhivarjevo pridno delovanje, toda z ozirom na to, da je bil svoje dni gospod arhivar zadovoljen s to nagrado in da mora

sedaj deželni zaklad pokrivati malone vse troške deželnega muzeja, ni moral dovoliti višje nagrade. Dr. Tavčar, kar je naravno, je podpiral prošnjo ter predlagal, da se g. Koblarju dovoli vsaj 300 glđ. ter odkloni 100 glđ. podpore za list „Argo“. Toda za „Argo“ se dovoli jedenkratna podpora 100 glđ. z dostavkom, da g. Müller ustavi ta list ter svoje spise objavlja v muzejskih izveštjih; v ta namen naj deželni odbor stori potrebne korake. Konečno obvelja, da se g. Koblarju dovoli 200 glđ. nagrade, muzejskemu društvu 400 glđ. in listu „Argo“ 100 glđ. podpore.

Ker pa se glasilo takoimenovane „nar. stranke“ izpodtika nad tem, da se konservativno-narodni poslanci v tem vprašanju glasovali z nemškimi in jim to šteje v narodni greh, omenjamo le toliko, da so ravno „samonarodni“, preje „narodno-napredni“ poslanci glasovali z nemškimi kot jeden mož za nekatere troške, ki znašajo tisočake in bi se pri predvidnem, natančnem gospodarstvu mogli prihraniti. To naj bi si poročevalci imenovanega lista zapisali za ušesa. Op. por.

Prošnje Henrika Abrama, učenca na vinarski šoli v Klosterneuburgu, hiralca J. Maliča in županstva v Hotiču za podpore se izročé deželnemu odboru v primerno rešitev. Občini Kočevje se dovoli za vodovod še 4000 glđ. na račun prihodnjega leta.

Poročilo o ljubljanskem posojilu se brez ugovora vzame na znanje.

Prošnje gospodarskih odborov v Slavini, Kočah in Žejah za podpore k napravi vodnjakov se s priporočilom izročé deželnemu odboru. (Poročevalec dr. Papež.)

Prihodnja seja je jutri.

Ustanovni shod

katol. del. društva za Prevalje in okolico.

S Koroškega, dne 28. jan.

(Konec.)

Vč. g. prefekt Val. Podgorc na to temeljito in v zbranih besedah govori o socialnem vprašanju. Kaže, kako človek ni navezan le na ta svet in tako ne sme iskati in ne more najti sreče le na tem svetu, zakaj nepokojno je naše srce, dokler ne počiva v Bogu.

Namen kat. društev je, da gojijo upanje na večnost, katero nam hočejo nasprotniki vzeti, pa tudi potegujejo se za pravico na tam svetú, da dobé delavci, kar jim gré, da dobé za pošteno delo zaslužen plačilo.

Kako so nastale sedanje razmere? Soc. demokratje nam očitajo, saj ste vendar imeli vero, in vendar so nastali takšni odnošaji. — Pa razločevati moramo pri sv. veri dvojna dela: večni t. j. nauk Kristusov in časni t. j. ljudi. Časnega dela pa se dostikrat poprime nekaka gnjiloba, ki potem rodi premnogo slabih posledic. To nam kaže že zgodovina. — Bahajo se toliko z novodobnim „napredkom“ pa ta je rodil tudi novo suženjstvo in soc. demokratizem

Sv. cerkev skrbela je za delavski stan in škofje in duhovniki so zagovarjali delavske pravice. V našem času naš sv. oče Leon XIII., ki zahtevajo: dajte delavcu pošteno plačilo, pa tudi svojim duhovnikom zaukazujejo, naj gredo med ljudstvo in skrbé za njega večno in časno srečo. Sv. oče naštevajo tudi uzroke sedanjim socialnim razmeram.

Prvi uzrok je, da so se izgubile lepe navade in čednosti. Marsikaj se očita delavcem, a istina je, da se nevera od zgoraj razširila med nižje stano Treba je delati in tudi delo spoštovati

Drugi uzrok je sedanji napredek, s katerim se nasprotniki toliko ponašajo; pa zgodovina kaže, kako malo upravičeno je to. (Govornik našteva več izgledov.) Napredek je prinesel tudi zelo mnogo nesreče in naše stanje se je veliko bolj shujšalo. Jedni se bogaté, ljudstvo pa vedno bolj ubožava!

Hočemo si pomagati — združimo se, glejmo, da pridejo kršč. načela v veljavo. Zboljšati razmer ne moremo nakrát, pa če vsi sodelujejo, se bo vendar mnogo doseglo . . . mi vas nočemo vladati; mi vsi, hočemo biti vladani od Boga in klanjati se njemu!

To nekako so glavne misli izbornega govora, katerega so navzoči hvaležno in živahno odbravali.

Nató g. Podgorc še na kratko razloži pravila in volijo se v odbor gg.: Kolenc (načelnik), Kovač (namestnik), Kunc (blagajnik), kaplan Ebner

(tajnik), Grobelnik (odbornik). — Pristopilo je takoj 72 udov.

Določi se, da bode udnina na mesec iznašala po 20 kr. in da bode vsako zadnjo nedeljo v mesecu shod in sicer navadno pri Stöckl-u, pa tudi v Možici, v Črni in v Guštanju.

Došel in z navdušenjem sprejel se je sledeči pozdrav vrlih ljubljanskih delavcev:

„Ljubljana 25. jan. 1895.

Dragi sobratje delavci!

Najprvo Vam prizrčna zahvala za prelepi pozdrav; prizrčno nas je veselilo, ko smo sprejeli Vaše pismo, v katerem nas kot svoje brate prizrčno pozdravljate. Bratje! Napočila je nova doba tudi za nas delavce, tudi nam se bliža boljša in milejša zarja; toda v nas je, da mi tudi to razumemo, in da vsi skupno in edino pripomremo, da se vresničijo naše želje in zahteve. V prvo je potreba, da se delavci združujemo v katoliška društva in da se v teh temeljito poučujemo in razgovarjamo o nas zadevajočem socialnem vprašanju. Potreba je tudi, da začnemo čutiti eden z drugim in tudi v to nam najbolje služijo društva.

Zelo smo se razveselili, ko smo čuli, da tudi pri Vas v Prevaljah snujete katoliško delavsko društvo, danes pa smo brali v „Miru“, da bote imeli v nedeljo 27. t. m. osnovalni shod tega društva. Bratje sodelavci! V prvi hip „slava!“ Le krepko naprej, združite se tesno v nerazvezljivo vez medsebojne ljubezni in zaupanja. Novo društvo bodi Vam ognjišče krščanskih socialnih idej, geslo vseh pa bodi: vsi za enega, eden za vse!

Naprej bratje, v imenu Boga, za pravično in sveto našo stvar!

Sledé podpisi.

Dal Bog, da se te želje uresničijo in da društvo prav raste in čvrsto deluje v čast božjo in prospah slovenskega delavskega stanú.

—rn—

Politični pregled.

V Ljubljani, 31. januarja.

Kompromis mej češkimi veleposestniki. „Przegľad“ izmed vseh poljskih listov najbolj zagovarja nemške in italijanske koristi. Pobijal je že osnovo slovenske gimnazije v Celju in zagovarjal isterske Italijane. Sedaj pa ta list se posebno poteguje za kompromis mej konservativnim in ustavovnim veleposestvom. Po njegovem mnenju je kompromis potreben v obrambo proti radikalnim elementom. To so pač samo besede, kajti število zmernih elementov se s kompromisom ne povekša, samo namesto konservativcev pride nekaj ustavovercev. Preverjeni smo pa, da se konservativni veleposestniki ne bodo ozirali, kaj piše ta poljski list.

Katoliška stranka na Ogerskem se je osnovala, a poseben vesel se ta začetek ne more imenovati. Že pri prvem posvetovanju se je pokazalo, da imajo mnogi člani pomislje proti naslovu katolišk. Po dolgih razpravah se je sklenilo, da se bode stranka imenovala le ljudska stranka, da bodo vanjo lahko vstopili tudi protestantje. Nadalje se je določilo, da bode stranka stala na temelju nagodbe 1867. leta. To je bilo potrebno, ker nova stranka mora imeti sposobnost prevzeti vladu, kadar pride pravi čas. Vsled tega sklepa so pa od ljudske stranke izključeni vsi pristaši nezavisne stranke. Tako je baje več privržencev Ugrovih hotelo pristopiti ljudski stranki, a sedaj ne bodo.

Ogerski minister Banffy je imel na Dunaju pogovor z raznimi visokimi osebami. Govori se, da se je o tem govorilo, da bi se pomnožilo ogersko osobje pri dvoru. Mažari bi že tako radi dosegli, da bi se dvor popolnoma ločil. Nekoliko so se v tem oziru že dosegli, a Banffy bi rad naredil jeden korak dalje, kar se um pa najbrže ne bode posrečilo.

Civilne matrike. Ogerska vlada hoče hitro izvesti zakon o civilnih matrikah. Za ta posel se bodo vzeli učitelji, kakor se je izjavil jeden minister na shodu volilcev. Drugih ljudij vlada pač tudi dobiti ne bi mogla za ta posel. Učitelji bodo potem nekoliko bolj od nje odvisni, kar jej je gotovo po volji.

Rusija. Kedo bode Giercov naslednik, to je vprašanje, s katerim se sedaj bavijo razni politični krogi. Največ upanja imata veleposlanika Staal in Lobanov. Izključena sta pa Nelidov in baron Mohrenheim, katera sta bila v posebnem zaupanju pri pokojnem carju. Mcgoče je pa tudi, da se pokliče grof Suvalov, kateri je nedavno imenovan generalnim

gubernatorjem na Poljskem, ki ima posebno zaupanje carjevo. Vsekako pride na to mesto mož, ki bode miroljuben in proti kateremu nima nobena evropskih velevladstij katic predsodkov. Novi car želi ohraniti mir in dobre odnose z vsemi državami.

Tiskovna cenzura v Rusiji. Posebna komisija se je sklicala, da bode pregledala določbe o cenzuri v Rusiji. Veselo znamenje je, da v tej komisiji ne bodo samo uradniki, temveč tudi časnikarji, zastopniki akademije znanosti, vseučilišča in jezikoslovnega zavoda, več jako izbornih mož. Pričakovati je, da se dovoli v Rusiji večja tiskovna svoboda.

Nov francoski predsednik republike se v svoji izjavi odreka tako rekoč vsej oblasti in prepusti vso odločitev narodnim zastopnikom. Bes se moramo vprašati, čemu ima Francija predsednika republike, če ta nima ničesa govoriti. Faure se menda boji, da bi kmalu pal, kot je Perier, ko bi kaj hotel vplivati na politiko.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 31. januarja.

(Pregled zemljišnega katastra.) Letes kakor znano se ima pregledati zemljišni kataster, in sicer s tem namenom, da se stari pašniki, ki so bili v novim katastru vpisani za gozd, zopet prepustijo za pašnike, to pa le tedaj, ako posestnik to zahteva do konca l. 1895. Ker pa je treba v ta namen kmetom vzlasti županom pouka, zato bi bilo silno potrebno v ta namen izdati podučno knjižico. V tem oziru piše „Mir“: „Poslanec P o v š e je v kranjskem deželnem zboru stavil predlog, naj se izda posebna knjižica, v katerej bo vse razloženo, kako naj se župani in kmetje ravna v tej zadevi. Ako se predlog sprejme in se bo knjižnica natisnila, potem naj si jo tudi naši koroški župani naročijo, da bodo znali svojim sosedom pomagati.“ — Iz tega se vidi, kako se tudi drugod pravi domoljubi zanimajo za to stvar. Ker je omenjeni predlog tudi v tej stvari prezasluznega poslanca P o v š e t a vsprejet v kranjskem deželnem zboru, zato je želeti, da se n e m u d o m a poskrbi za tak spis, kajti bojimo se, da se stvar preveč zavleče in da bo živinoreja po Slovenskem, ki še jedino kaj donša našim kmetovalcem, tudi vsled tega trpela občutno izgubo. — Prosimo torej, da naš deželni odbor pri tem velenarodnem delu stori kar najpoprej mogoče vse potrebne korake, da se pravočasno prične velevažno delo.

(† Župnik Simon Mudén.) Nenadoma je včeraj umrl v Železni Kaplji na Koroškem ondotni župnik preč. g. Simon M u d é n. Rojen je bil pokojni 28. dec. l. 1828 in 1852. l. posvečen. L. 1893 je bil imenovan dekanjski svetovalec. — Z blagim pokojnim izgubi krška škofija vzglednega duhovna in koroški Slovenci neumorno delavnega slovenskega rodoljuba, ki je s pokojnim Andrejem Einspielerjem vsikdar stal v prvi vrsti v borbi za pravice koroških Slovencev in ki je zadnji čas vzlasti v Železni Kaplji mnogo storil proti ponemčevanju ondotne slovenske mladine. Ob preranem njegovem grobu s koroškimi Slovenci žalujemo tudi mi ter želimo pokojnikovi duši vedni mir in dobro plačilo za obilne zasluge, koroškim rojakom pa obilo jednacih vrlih naslednikov.

(Iz Metlike.) 29. t. m. smo imeli pri nas spreved, kakoršnega še ni videla Metlika. Umrl je unijat Hranilović, in ker je njegova rodovina želela, da se pokoplje po grškem (staroslovenskem) obredu, ga je prišel pokopat unijatski dekan Višošević v spremstvu še dveh drugih unijatskih svečnikov. In ker so se tudi domači gg. duhovniki udeležili spreveda, smo videli pri tem sprevedu prijateljsko združene duhovnike obeh obredov. Sprevedno mašo je služil v cerkvi sv. Roka unijatski župnik iz Sošic, seveda po grškem (staroslov.) obredu. — Res da je lep ta obred, pa je tudi več kakor še enkrat daljši kakor latinski. Utegnil bo kedo vprašati, se li ljudstvu ne zdi čudno, ko vidi opravljati sveta opravila v popolnoma drugačnem obredu? Ljudstvo se je temu čisto privadilo, in unijati se udeležujejo popolnoma brez pohujšanja naših obredov, naši pa unijatskih. Zakaj vsi se zavedajo, da nas druži vse ena vera.

(Goriške novice.) V Kanalu bodo sklicali vrli rodoljubi kmalu vse odličnejše može iz trga in oko-

lice na posvetovanje v prid ustanovitvi toliko potrebne hranilnice in posojilnice za Kanal in okolico. — V Sežani je umrl 25. t. m. g. Rajmund M o h o r e i c, župan sežanski in deželni poslanec. Zupanoval je 18. let. Kot poslanec je deloval v deželnem zboru od leta 1882. — Soča je prejšnji teden vsled deževja in kopnenja snega narasla in poplavila polje Podgorcev pod železniškim mostom. Poškodovani prosijo odškodnine deželni zbor.

(Iz Gorice), dne 30. jan. — Vaš dopisnik v šte. 23 „Slovenca“ je prav povedal, da je naš kanonik Monsignor Stefan B e n s a, kateremu je presvetli cesar 10. jan podelil viteški križec Frana Jožefovega reda, neumorno delaven, ni pa povedal kje in v čem. „Wiener Zeitung“ je pa bila to označila s kratkimi besedami: „dem Leiter der Fürsterzbischöflichen Ordinariatskanzlei“. — Letos je namreč 40 let, odkar je Mons. B. nastopil službo v nadškofijski ordinariatsni pisarnici kot kancelist in bil ob enem r. nadškofa A. Gollmayr-ja zasebni tajnik in kapelan. Pozneje (l. 1858) se je pomaknil na tajnikovo mesto za Iv. Lapanje; leta 1861 pa po Lapanjevi smrti je postal njegov naslednik kot kancelar. Postavši l. 1871 po smrti kanonika in ordinariatsne pisarnice ravnatelja Jož. Spiridiona, kanonik, poslovl se je po 16 letih od nadškofovega doma ter oddal kancelarstvo Mons. Stefanu Kafolu, ni pa zapustil škofije in pisarnice, marveč prevzel po svojem predniku Spiridionu častno službo ravnatelja knez nadškofijske pisarne, kar je še zdaj. Ljubezem Mons. Bensa-e do svojega urada in dotičnega delovanja je pri nas pregovorna. Pa je imel tudi strokovnjaka — učitelja — rajnc. Gollmayr-ja! Znano je obče, kako se je r. G. izrazil, ko so l. 1871. nekateri hoteli reči, da je B. za kanonika — premlad. „Kaj je Bensa“ — je rekel — „vem jaz.“ In res ga je do dna poznal iz domačega občevanja in uradnih spisov. Spoštovanje in naklonjenost do Bense zaradi nenavadne spretnosti tega uradniškega večaka je po r. Gollmayr-ju podedoval sedanji naš prevzvišeni kn.-nadškof, preblagi Alojzij dr. Zorn, ki je sicer B. poznal že od mladih let. — Mons. Bensa je ves čas svojega življenja več ali manj bolehal. In prav zaradi bolehanja moral je l. 1855 zapustiti pastirsko službo v Kanalu ter ga je vzel nadškof G. k sebi in v pisarnico. Razen Kanala služboval je B. popred še (od l. 1852) v laškem Št. Lavrencu in v Štanjelu na Krasu, kot kooperator in učitelj. — Mons. B. je tih in pohleven in skromen. Javno življenje ga malo mika, strankarstva ne pozna, zato pa nima nobenega nasprotnika neprijatelja. — Slednjič naj še povem, da Mons. B. ne „dela“ samo, temuč tudi „moli“, t. j., da vse svoje duhovske dolžnosti vestno in natančno kot zgleden duhovnik izpolnjuje. — Goriška nadškofija se ponaša, da je solnce cesarjeve milosti na t a k o v r e d n e g a moža posijalo. x.

(Iz Št. Petra na Notranjskem.) 29. januarja. Silno burjo imamo. Sneg raznaša na vse strani, da se kar kadi. Napravljaja nam hud mrz in velike zamete. Vlaki proti Reki ne vozijo prav nič. Proti Trstu in Ljubljani pa le deloma, kolikor zamore burji kljubovati sneženi plug. Promet je ustavljen na vse strani. Tako so se včeraj vračali nekateri svatje z ženitnine v Zagorju. Z veliko težavo so privozili v Radehovo vas, koder so morali izpreči in se peš boriti do Št. Petra. Na večer pa je sneg zasul zagorsko vozno pošto. Zadnjega konja je voznik odpeljal. Drugega pa in voz so izkopali štirji pogumni Radehoveci z lopatami iz snega in debele ledene odeje. Po noči že je prišel v ravno to vas posestnik Val. Perko iz Parij. Hodil je iz sejma z dvema kravama in teletom. Preskrbel jim je varno zavetje, sam pa je hotel domov k skrbni družini, ker se je pri najboljših letih čutil še dovolj močnega in pogumnega. A ni šel daleč. Komaj je zapustil vas, zašel je najbrže v bližnjo vodo. Priplazil se je na sneg, a je kmalu moral omagati. Danes v jutro so ga našli zmrznega. Za skrbnim gospodarjem žaluje žena z dvema malima otrokoma.

(Okrajni cestni zastop krški) si je zbral za načelnika g. A. Ruperta, posestnika v Krškem, in pa podpredsednika advokata dr. S. Mencingerja.

(Iz Harij.) Pri nas je bilo v pretečenem letu 25 rojenih, med temi so bili enkrat trojčki, dva dečka in jedna deklica. Umrlo jih je tudi 25. Ta

mesec nas je obiskala nadležna škrlatinka, ki je dosedaj 4 otroke pobrala, pa bati se je še žrtev. Dolgo nam je burja prizanašala, a sedaj v hudem mrazu toliko bolj pritiska, da vse škriplje in poka.

(Iz Prage), 26. jan. Deželni odbor je razpisal konkurz za zadnji del muzejalnega zemljišča. Nemška kazina je ponudila več kot deželna banka. Prva hoče od svoje ponudbe odstopiti, ako napravi druga za zadnjim licem poslojja ulico, skozi katero bi se prišlo v nemško kazino. Za to je tudi član mladočeške stranke g. Kaftan. — Za petdesetletni cesarjev jubilej hoče zgraditi trgovinska zbornica tehnologični muzej. Potrebni denar hoče dati v letnih obrokih po 7500 gld. Muzej bi moral biti dogotovljen do 2. dec. 1898. Isto leto slavi češko kraljestvo svoj 700letni jubilej. Tudi ta jubilej bi bilo dobro obhajati, a kako? Češka zgodovina pové, da je zasedel češki knežji prestol po smrti Henrikovi knez Vladislav, njegov starejši brat, Přemysl Otokar I. je vladal na Moravskem, kar mu je bilo premalo. Začel je tedaj vojsko s svojim bratom. Vladislav, mož plemenitega srca, ni bil s tem zadovoljen, težko je gledal in ni se mogel sprijazniti z mislijo, da bi se vojskoval brat zoper brata, Čeh zoper Čeha, zato je odstopil češki prestol prostovoljno svojemu bratu. To je bilo l. 1197. Prihoduje leto je bil pa Přemysl Otokar I. za kralja kronan. Oba jubileja, cesarjev in češkega kraljestva, bi se lahko združila. Čehom bi se dalo državno pravo s tem, ko bi se dal cesar kronati za češkega kralja, in Čehi sami naj bi slavili svoj kraljevski jubilej s pravico. Prepričani med obema bratom bi bil Češki neskončno škodoval, a sprava se je obhajala, ker je bil jeden popustljiv, drug pa moder v vladanju. Sedanji razpor ne more biti in tudi ni Čehom v korist, marveč v kvar. Ali bode k temu došlo? — Danes pa tudi nekaj iz gledališča. Več let je že minulo, odkar je zapustila narodno gledališče slavna igralka gdč. Pospišilova. Vzrok je bil, ker se ni mogla razumeti z vodjo Šurbtom. Imenovana umetnica je igrala potem v Plznu, in sicer kakor se pravi v korist „Schulvereina“, na Dunaju in v „rajhu“. Podpisovala se je tudi za naprej „Pospischill“. Postala je torej nemškutarica. Sita vednega popotovanja, bi se rada naselila v Pragi, kjer se je pričela njena slavna karjera. Odgovorila je v „izjavi“ na razna očitavanja, trdila, da je vedno rodoljubna Čehinja ostala itd. Odbor narodnega gledališča je toraj vsled tega sklenil, da bode gospodična nastopala v nar. gledališču od 14. aprila do 15. maja in se podal ž njo v dogovor za stalni engagement. Tako hitro se je vse pozabilo! Pospischill je postala zopet Pospišil, zopet narodna, ona ni nikoli nič zakrivila, kar bi se ne bilo z narodnostjo ujemalo. Dosti glasov je oporekalo, ko se je začelo govoriti o njeni povrnitvi, kazalo na njeno nehvaležnost in marsikaj družega, a zastonj. Gospodična Pospischillova je v svoji „izjavi“ narodnim zahtevam popolnoma zadostila, tako jo je zagovarjal dr. Herold, in basta! — „Nar. L.“ se veselí zopet zmage v Litomišlu, kjer je bil izvoljen v III. izboru jedini staročeški kandidat, kateri še za to vedel ni. Ali so v resnici Mladočehi ptički! Pridobivajo za se mesto za mestom, v javnih zavodih pa prepustijo zmago Nemcem, kakor so jo v zavarovalnici zoper nezgode.

(Za šolo šolskih sester v Velikovcu) poslalo nam je pet gg. župnikov od Črnega grabna vsak 2 kroni, skupaj 10 kron. — Bog plačaj blagim dobrotnikom!

(Umoril) je predvčerajšnjim na Dunaju v Favoritih, kakor dunajski listi poročajo, priletno strežajko Jožefo Prešernovo nek glasbar Suhovaty, pri katerem je stanovala.

Društva.

(V a b i l o.) Podružnica sv. Cirila in Metoda za Beljak in okolico bode imela v nedeljo dne 10ega februarja t. l. svoj redni občni zbor v gostilni „pri Majerču“ v Št. Lenartu pri sedmih studencih. Vspored: 1. Načelnikov pozdrav. 2. Poročilo tajnikovo in blagajnikovo. 3. Volitev dveh pregledovalcev računov. 4. Volitev novega načelnictva. 5. Volitev zastopnikov pri veliki skupščini. 6. Razni naveti in predlogi. 7. Domača zabava. Začetek ob 4. uri popoldne. Vstop je dovoljen le udom in po udih povabljenim gostom. Pri domači zabavi se bo marsikaj koristnega in veselega govorilo in peło; igrala se bo igra „Od hiše“. — Da se tega zbora

Menjalnica bančnega zavoda

Wien,

I. Bezirk,

Najbolje priporočena
za preskrbljenje vseh
v kurzem listu
zaznamovanih
menic in vrednostij

Schelhammer & Schattera
Stefansplatz
Nr. 11, Parterre.

